

Over moeten en willen

Uitgebreide tekst bij het gelijknamige animatiefilmpje

Binnen veel organisaties ervaren mensen dat er heel veel 'moet' gebeuren. We moeten ons verantwoorden, we moeten ons ontwikkelen, we moeten van alles afstemmen en opschrijven. En het gevoel van 'moeten' geeft daarbij niet dezelfde positieve energie die we wel hebben wanneer we in ons werk iets zelf ook echt 'willen' doen en daarvoor gaan staan. Maar als het 'willen' zoveel krachtiger is dan het 'moeten': zouden we dan niet het 'willen' veel sterker moeten opzoeken in alles wat we doen?

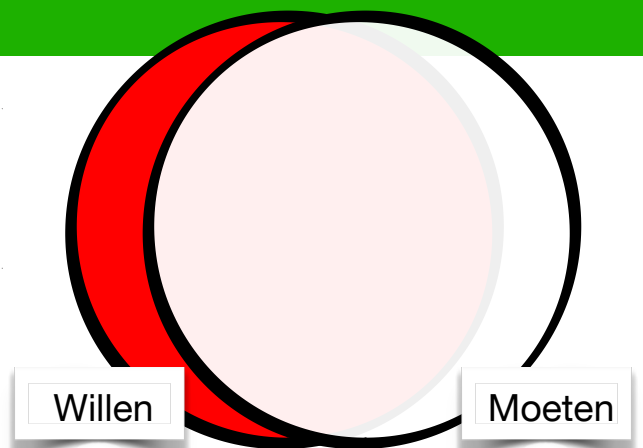
In de basis ga je naar je werk toe omdat je iets *wilt*. Je wilt betekenisvol zijn, goed in iets zijn, omdat je iets belangrijk vindt. En daarom heb je ooit ook voor dit vak gekozen. Maar je *moet* ook iets. Van de organisatie, van je leidinggevende, een protocol, verantwoording of de inspectie. Vaak zit daar dan best veel overlap tussen, want we beogen eigenlijk hetzelfde: goed onderwijs, goede zorg, goed omgaan met middelen.

Maar in de praktijk voelen we het anders: Het *moeten* ervaren we veel dominanter dan het *willen*. En voordat je het weet doen we vooral dingen omdat

Het *moeten* ervaren we veel dominanter dan het *willen*.

ze moeten en raakt het willen naar de achtergrond. Eigenlijk wordt het vlammetje in ons een beetje uitgezet. En dat is zo zonde, omdat daar juist de sleutel ligt voor kwaliteit.

Aan de andere kant, raken we door al dat moeten soms juist gestresst. Er moet dan heel veel en zeker als we het gevoel hebben het voor de ander te doen kunnen we daar enorm op leeglopen.

Als mensen zo veel krachtiger zijn wanneer we iets zelf willen is het uiteraard de vraag hoe we daar zo veel als mogelijk bij kunnen aansluiten.

Wat als er geen moeten zou zijn

Laten we elkaar eerst eens de vraag stellen: Stel dat er geen *moeten* zou zijn? Geen leidinggevende, geen externe verantwoording, geen inspectie. *Wil* jij dan als professional bijvoorbeeld slim met maatschappelijke middelen omgaan? En hoe zou jij dat dan doen? En wil je graag goed zijn in dat wat je doet? Daar zelfs beter in worden, van elkaar leren? En hoe weet je of dat lukt?

Als we dat gevoel heel serieus nemen en de lat voor *onzelf* hoog leggen, dan blijkt vaak dat het overgrote deel van het moeten gewoon samenvalt met wat we zelf al wilden doen. Dan hoeft er vaak niet zo heel veel extra.

Het is dan vooral de kunst om dat wat je zelf toch al wilde doen in een vorm te gieten die voor zowel

jou als voor de ander acceptabel is. Maar dat is al een veel gemakkelijker gesprek dan de strijd tussen het 'wel *moeten* maar niet *willen*'.

Moet het wel echt?

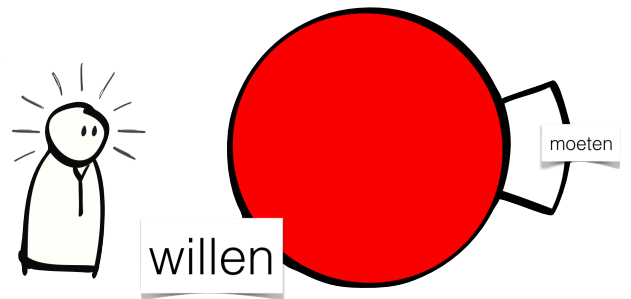
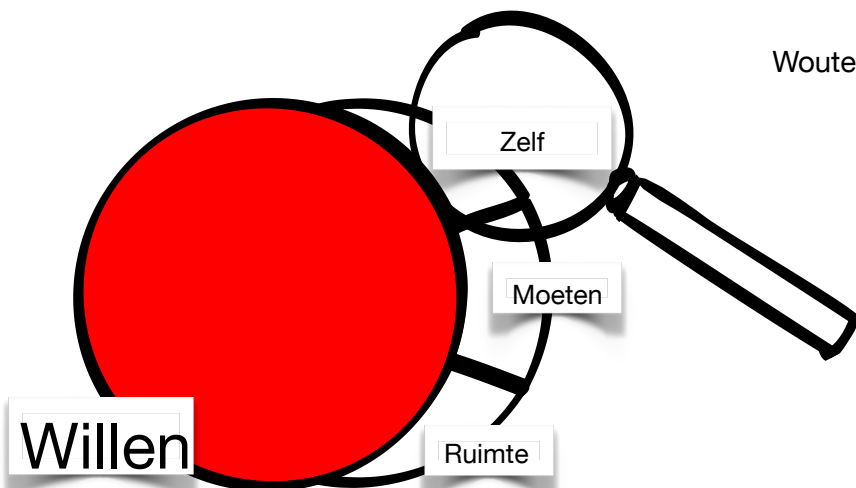
En als we dat 'extra' stuk eens goed bekijken, dan blijkt bijna altijd dat het overgrote deel van dat *moeten* door onszelf bedacht is, dus dat kan weg. Of in ieder geval kunnen we dat vrij snel vanuit het *willen* op een andere manier regelen.

Dan is er ook vaak nog een heel groot stuk van het moeten waar veel meer ruimte in te zit dan dat we ons realiseren.

Zoek eens op waar iets echt in de wet staat, of wat nu echt de criteria zijn waaraan je van de externe toezichthouder moet voldoen. Keer op keer zien we hoe ruim opgezette normen van buitenaf door interne afdelingen worden vertaald tot verstikkende formats en werkwijzen. Maar in de organisatie leeft het beeld dat het van de buitenwereld moet.

We hebben invloed op de controledrang van de ander.

En zelfs als iets echt moet van de buitenwereld, dan blijkt daar na een goed gesprek ook best nogal wel eens wat meer ruimte te zitten dan in eerste instantie mogelijk leek. En juist wanneer je vanuit je eigen professionaliteit kunt laten

voelen dat je iets wilt - en daarover heel transparant wil zijn - verdwijnt het gevoel bij de ander het je te moeten opleggen. We hebben in die zin vaak een hoop invloed op de controledrang van de ander. En zo ontstaat er een plaatje dat er toch heel anders uit ziet dan het plaatje waar we mee begonnen.

Makkelijker gezegd dan gedaan

Het gaat er om niet te reageren op wat er moet, maar te acteren op wat je wilt, belangrijk vindt en daar, zichtbaar, verantwoordelijkheid voor nemen.

En natuurlijk is dit gemakkelijker gezegd dan gedaan. Want je zult continu te maken krijgen met mensen die zeggen dat iets toch wel echt moet. En de vraag is dan hoe het jou lukt daar slim mee om te gaan. Om daar in je eigen hoofd vrij in te blijven en het geduld op te brengen, mensen steeds weer mee te blijven nemen in de kracht van het willen en het belang daar eerst op aan te haken.

Tot slot

Dus stel jezelf en elkaar wat vaker de vraag: hoe zouden we dit zelf *willen* doen als we de bedoeling en de zorg *achter* het moeten, serieus nemen en daar steeds beter in willen worden? En kijk daarna pas wat er ook nog moet, in plaats van andersom.

Want als we beginnen met moeten, willen we niet meer zoveel. Maar als we beginnen met willen, moeten we niet meer zoveel.

Wouter Hart | Thom Verheggen